

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Totu-odata organulu publicatiuniloru „Societátii pentru fondu de teatru nationalu.“

Post'a domineca 13/25 dec.	Va esti in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni; ca premiu se dau tablouri pompóse. La fia-care numeru se alatura o cola de romanu.	Pretiulu pentru Austria pe jul.—dec. 5 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbeuu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 50.	Cancelari'a redactiunii Strat'a Dunarei Nr. 3, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte posteles. Pentru Romani'a in librari'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.	Anulu VI. 1870
----------------------------------	--	---	----------------	---	---	----------------------

Originea Romaniloru.

(Fatia cu Georgiu Miksa, Schmiedt si Mokesch.)

(Fine.)

VI) Credemu, câ poporul romanu e ramasiti'a coloniiloru romane vechi, pentru câ afinitatea cea mare a limbei romanesci cu limb'a italiana, care e de origine romana, ni aréta, cumca Romanii de asta-di sunt de aceea-si origine cu Italianii.

VII) Credemu, câ Romanii de asta-di din tienutul Dunarei se tragu de la vechii Romani, pentru câ datinele loru sunt romane, eredíte de la Romanii cei vechi: precum e joculu calusieriloru, care a existatu si la Romanii cei vechi (saltus colis saliorum); cum e serbarea nedeiloru, care se celebréza la Romanii de acum, ca si la vechii Romani, cu mancári si beutur, mai alesu in Banatulu temesianu, si in Decanatul Hatiegului (comitatulu Hunedórei); cum e banutiulu, care Romanii lu-punu in palma, alti sub limba la cei morti, dupa cum puneau si la Romanii cei antici; cum e datin'a de a dá o gaina nérga preste capulu mortulu (Gallina Plutonis); cum e datin'a de a plange pe mortu, cum plangeau la Romani, barbatulu cu capulu descoperitu, éra muierile cu perulu des-

pletitu; si cum sunt alte mai multe datine asitate la Romanii de acum.

Candu noi credemu si sustienemu romanitatea poporulu romanu, nu intielegemu acea romanitate, in care mai de multu nu s'aru fi contopitu in numeru micu si elemente straine; ci intielegemu aceea, in care elementulu romanu precumpenesce pe tóte elementele straine contopite mai de multu, care de si e compusa din elemente straine in numeru neconsiderabilu, totu-si e de origine romana, precum si Italianii compusi din Romani, din Celti, din Gothi si Longobardi sunt de origine romana.

Argumentele pana aci insírate militante pentru romanitatea poporulu romanescu, dupa judecat'a nóstra, sunt fondate pe base tari si ratiunabile, si cunoscute in campulu literaturii romanesci, — totu-si unii dintre literatorii straini nu scíu din ce cauza ataca romanitatea poporulu romanescu, si cu argumente ticalóse, fara base, contrarie reguleloru logicei sanetóse si adevéruului istoricu, se silesco a combate argumentele pentru romanitatea poporulu romanescu.

Intre acesti literatori se afla si scriitorulu magiaru Miksa, care a scrisu o brosiura in limb'a magiara sub acestu titlu: „Az Oláhok

eredetéről és polgári állásáról“, adeca „Despre originea Romanilor, si starea lor civila“, tiparita la Alb'a-Iulia in 1870.

In acésta brosiura autorulu ei intre altele :

a) vre sê arete, câ din numele poporului romanescu, din limb'a lui, si din scriitorii istorici, nu s'aru poté probá romanitatea poporului romanescu ;

b) scrie, câ Dacii cei vechi s'au romanisatu, si in numeru considerabilu s'aru aflá in Romanii de asta-di ;

c) dîce, câ poporulu romanescu mai de multu a fostu nomadu, adeca poporu fara locuintia stabila, migratoriu din unu locu in altulu ;

d) intaresce, câ limb'a poporului romanescu de totu s'ar fi abatutu de la limb'a latina si romana ;

e) se redica a supra literatorilor romani (Laurianu, Timoteu Cipariu, si a supra altora), dîce, câ dinsi scriu reu limb'a poporului romanu cu litere latine, câ limb'a romanésca nu s'ar poté bine scrie cu litere latine, si recomanda a se primí alfabetulu magiaru, si i invétia (la pag. 19,) câ Romanii ar trebui sê scria ; tyám (hivok), tyár (épen), oty (szem), tyept, gyace (jég), nyámé (német), nyiristé (tartó), vetyu, in locu de : chiam, chiaru, ochi, peptu, ghiace, neamtiu, niriste, si vechiu ;

f) aseréza, câ chinesisii séu comitii nu au avutu jurisdictiune ;

g) scrie, câ poporului romanu in legislatiunea tierei cea vechia nu i s'ar fi facutu nici una nedreptate, si altele ; aceste asertiuni si altele multe cuprinse in acésta brosiura sunt cu totul false, ratecite.

In contra romanitáti poporului romanu au mai scrisu in anii trecuti — afara de altii — si I. Carolu Schuller, care in anulu 1855 a publicatu o brosiura sub acestu titlu : „Zur Frage über den Ursprung und Sprache der siebenbürgischen Valachen“ ; apoi Vilhelm Schmidt, care in anulu 1866 a edatu o brosiura sub acestu titlu : „Das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Romänen Siebenbürgens, ein Beitrag zur Kenntniss des Volksmythus“ ; — si Martinu Samuel Mökesch, care in anulu 1867 a tiparitu in Sibíiu o brosiura intitulata : „Beweise für die celtische Abstammung der Walachen oder Romänen, besonders derer, welche im Grossfürstenthume Siebenbürgen leben.“

Acesti scriitori de origine sasonica, numai superficialminte versati in limb'a romana, nu

au produsu in scrierile lor nici unu argumentu fundatu si de ce-va tréba in contra romanitáti poporului romanu, ci au adusu inainte numai argumente séu probe false, pline de coniecture nebasate, cari nu poté avé nici unu pretiu, precum vomu vedé — de alta-data !

Gavrilu Popu.

Fericirea.

In nóptea cugetării adesea ratecitu-am,
Dorere si suspine in calea mea gasitu-am ;
Batutu-am totu-de-una la pórt'a fericirii,
Am cercetatu adesea din dîlele gandirii,
Si n'am gasitu o óra in care-am potutu dîce :
„Acum traescu in pace, acuma sum fericé“ . . .
Mii lacrimi versatu-am, in cale-mi, inca june,
Si 'n tóte intelnitu-am unu riu d'amaratiune !
Viéti'a 'n asta lume-mi erá o jocaría,
Dorerea o placere, unu visu, o poesiá.

M'am intrebatu adesea, ce este fericirea ?
In cari parti din lume si-afla locuirea ?
Pe unde vietuesce, si care-i a sa cale ?
Prin sferele inalte, séu intr'a lumii vale ?
Pe unde locuesce, de nu 'ntalnimu in lume
De câtu o 'nchipuire, de câtu frumosu-i nume ?
E óre nalucire, unu visu alu tinerotii,
Ce trece si se duce cu sborulu deminetii ?
Séu e o dieitate ce mandra d'alu seu nume
Nu va sê se cobóre aici in asta lume ?
Natur'a ni raspunde : e 'n sinulu meu de doru !
Femei'a ni-o aréta in santulu seu amoru.

Atunci, scumpa Elena, natur'a-am cercetatu,
Si numai flori frumóse in cale-mi am aflatu,
Isvóre cristaline ce curgu printre valcele,
In cari si-scaldá foculu acele mii de stele,
Stejarulu ce se misca l'a ventului suflare
Si eco ce resuna prin vâi in departare,
Cantarea filomelei vibranda printre flori,
Si lun'a argintia ce fuge printre nori.
Natura, o ! natura ! in sinu-ti de placeri
Ori-care omu gasesce unu balsamu de doreri !
Dar, fara de femeia, si tu esti ér unu visu,
Cu ea, in tine numai me credu in Paradisu.

La tine-atunci ganditu-am, o visu incantatoriu !
Tu, numai, poti in lume sê simti unu santu amoru ;
Acelu amoru de flacari, ce nasce fericirea,
Si care ni conserva pan' la mormentu iubirea.
De si intr'alu teu sufletu vediutu-am suferintia,
Si anim'a-ti ascunde unu noru de indointia,
Dicéndu, câ nu mai este in lume fericire,
Ci numai o chimera, unu visu, o nalucire !

Ce te-a facutu pe tine, o! angeru adorat!
 Sê uiti a ta fiintia, chiar sufletu-ti curatu,
 Sê pierdi a ta credintia, sê uiti pe creatoriu
 Si 'n nóptea desperârii s'arunci alu teu amoru,
 Pe care creatorulu l'a pusu ca o faciá
 In pieptulu teu celu fragedu si plinu de poesia?

Si eu, in desperare, nu mai credeam câ 'n lume
 Mai este fericire; u tasem alu seu nume.
 Dar angerulu vietii strigá din Paradisu:
 „In somnu totu omulu are unu visu, unu dulce
 visu!”

Din elu candu se descépta in faci'a sa gasesco
 Unu angeru de femeia, pe care o iubesco!!...“

O! Elu nu me 'nsielase! In calea mea spinósa,
 Gasitu-te-am pe tine, Elena mea frumósa!
 D'atunci a mea vietia e numai fericire,
 Si 'n lume, pentru mine, e totu numai iubire!

I. C. Fundescu.

Ce este sub pamentu?

— Novela de Mauritiu Jókai. —

(Fine.)

Éra femei'a începù sê vorbésca intr'unu tonu fórte linu si fara nici o iritatiune. Nici unu avocat practicu nu si-ar poté poffí mai multu sange rece.

— Domniloru! Permeteti-mi sê dîcu si eu câte-va cuvinte, relative la caus'a aceea, care ataca atâtu de directu si interesele mele, — espunendu-me batjocurei lumei si rapindu-mi numele, déca faptele spuse sunt adeverate. Fia-mi iertatu a dubitá despre ele! Eu credu, câ intrég'a disputa nu-i decâtu o miraculósa intelnire de monomania a doi smintiti demni de compatimire. In decursulu desbateriloru eu am observatu o gresiéla cardinala. Dvóstre aduceti o sentintia pe bas'a vórbeloru a doi ómeni; redati prin judecata primului ei bar batu pe o femeia jefuita din mormentu, inviata si disparuta de nou, — fara a ve convinge mai antâiu, déca femei'a aceea intru adevveru a fostu jefuita, si inviata-a? séu déca dins'a si acuma zace colu in mormentu si dórme frumosu in linisce?

Ah! ah! in tóta sal'a se potea audí murmurulu uimirii. Acést'a erá o obiectiune neasceptata. Acésta intru adevveru erá o pétra ce trebuiá aredicata.

— Permeteti-mi, dloru, continuá Oliv'a, câ ve molestezu cu observatiunile mele, dar insa-mi fiindu pré de aprópe interesata, sum

silita a ve declará dubitatiunea mea, — ca nu cumva sê devinu victim'a nebuniei séu a faciaririi.

Presedintele recunoscù, câ Oliv'a e in dreptu a face acésta obiectiune, si a pretinde respunsu la intrebarea ei. Dinsulu tramise dara numai decâtu siese servitori de ai tribunalului, ca aceia din cript'a lui Malmont sê aduca susu sarcofagulu Amaliei Malmont, asié precum lu-voru gasí acolo. Cu dinsic esíra trei jurati si avocatii marquisului si a lui Ardent, apoi unu publicu numerosu.

Tóte aceste se facura in cea mai estinsa publicitate. Esmisii deschisera usi'a criptei in presinti'a a sute de martori, ei se coborira pe trepte, gasira cosciugulu batutu cu cuie, lu-aredicara si lu-dusera dimpreuna cu insemnele si lintioliulu in sal'a tribunalului.

O infiorare adanca petrunse anim'a fia-ca-ruia, candu acestu obiectu tristu fu depusu pe més'a verde a tribunalului, ca si unu documentu pretinsu, in care nu se scie ce este scrisu?

Toti tremurau, si abié resuflandu se uitau cum servitorii scotu cuiele acoperisiului, cum lu-desfacu; numai Malmont suridea ironicu, si Ardentu nu se uitá acolo: ei ambii scieau, câ dieu acolo nu zace nime.

Intr'aceste acoperisiulu fu aredicatu, lintioliulu de metasa fu datu in láaturi, si éta acolo zacea Amali'a Lisardin mórtá, — mórtá, — intru adevveru si nerenviabilu mórtá.

In midiloculu murmurului infioratoriu alu publicului se audí unu teribilu tîpetu de nebunu, care petrunse tóte spiritele; acel'a erá Ardentu: dinsulu sarí la cosciugulu amantei sale, apucá man'a rece a ei, apoi cadíu si morí acolo si elu.

Numai anim'a i s'a frantu, altu ce-va nimitica.

Bine a dîsu elu, câ viéti'a loru intru atât'a e de una, incâtu déca i voru despartí, ei voru morí de odata.

Malmont cadíu pe scaunulu seu tremurandu convulsivu, si gangaví cu infiorare:

— Si a dóu'a óra eu am omoritu-o!

Éra Oliv'a, predominandu-si cu forti'a iritatiunea, dîse cu recéla:

— Vedeti, dloru, câ nu ati avutu a face cu criminalisti, ci cu nesce nebuni nefericiti. De alta-data fiti mai atenti! Eu voi duce pe barbatulu meu la loculu seu de vindecare.

— Nu! Ba nu la Bicêtre! — urlá Malmont cu buze spumegande; ei la guillotín! Eu sum ucigatoriulu. Eu am ucisu pe nevést'a mea. Eu nu sum nebunu.

Oliv'a sioptî presiedintelui :

— Vedi, dle, asta-i este ide'a ficsa : câ si-a omoritu nevêst'a.

— Êr celalaltu a avutu acea idea ficsa, câ dinsulu a inviatu-o, adause presiedintele.

Presiedintele fu silitu a ordiná sê se lege manile lui Malmont, câ-ci acest'a deveni furiosu, si voiá a-si zdrobí capulu de parete.

Dinsulu intru adeveru mori in Bicêtre, si inca numai peste multu tîmpu. Medicii lu-tratau ca pe nebunulu celu mai furiosu ; cu tôte câ dinsulu nu erá nebulu, ci suferiá de o bóla mai cumplita, — lu-acusá consciinti'a.

Chei'a acestei istorie misteriose remase pentru lume unu secretu.

Aceea erá o epistola, primita de Oliv'a in presér'a primului terminu alu pertractării, si care atunce causá repentin'a caletoria a Olivei.

Epistol'a aceea veni de la Amali'a, si contineea aceste :

„Dómna! Dta cunosci dorerós'a istoria a vietii mele, si me compatimesci. Eu sum perduta. Voiu fi silita a me rentórce la Malmont, — ceea ce pentru mine va fi unu ce mai infioratoriu decâtu mórtea. Se dîce, câ ast'a e dreptate ; câ-ci Ardent a spartu cript'a lui Malmont, a jefuitu dintr'ins'a unu cadavru, ér cadavrulu acest'a erá proprietatea lui Malmont, deci trebuie sê i se redeie. E bine. Fía dara dreptate pe pamentu ! Si sub pamentu ! Eu voiu redá lui Malmont ceea ce Ardent a luat de la dinsulu : — cadavrulu. Cercetéza-me dta, dupa cetirea acestei epistole, in coloritoría de langa Nevers, unde locuiescu singura. Pana candu dta vei sosí aice, eu voiu mori. Te rogu in numele ceriului esecuta testamentulu meu ! Du cadavrulu meu in cript'a lui Malmont, chiei'a criptei se afla in puiulu mesei mele de scrisu. Betran'a mea servitóre ti-va ajutá. Tramite pe acést'a inderetru la mam'a lui Ardent. Spune lui Ardentu, câ eu m'am dusu inainte si lu-acceptu ! — Traesce in fericire ! Amali'a !“

Oliv'a grabi numai decâtu la Nevers ; ea duse cu sine si unu medicu ; lasá pe acest'a la marginea padurei in trasur'a sa. — Pe candu ea gasi edificiuulu coloritoriei, pe atunce Amali'a nu mai traiá. Veninulu stinse vietii ei viala. Nu i se mai potea ajutá. In celalalte Olive'a esecutá numai dorinti'a dinsei. Inse nu erá necesariu a insciintiá si pe Ardent, câ Amali'a lu-ascépta, — câ-ci acel'a la prim'a diarire a cadavrului amantei sale se duse acolo, unde nici tribunalulu nu mai poruncesce acelora ce se iubescu.

Oliv'a se resbuná cumplitu a supra acestui omu, pentru cele dóue anime iubitorie si pentru mama-sa ; si nici odata ea nu se îndurá de elu, denunciandu secretulu, *ce este sub pamentu*, — care prin o mórte ar fi pusu capetu suferintieloru lui Malmont.

Iosifu Vulcanu.

Dorulu copilei.

I.

Bate ventulu din Ardélu,
Si-mi aduce dorulu valu,
Si-mi aduce doru doiosu
De la badea meu frumosu.
Bate ventulu, vijiescu,
Dorulu badei me topesce ;
Bate ventulu, érb'a cu'ca,
Dorulu badei me usuca ;
Bate ventulu prin ogóre,
Dorulu badei me dobóra.

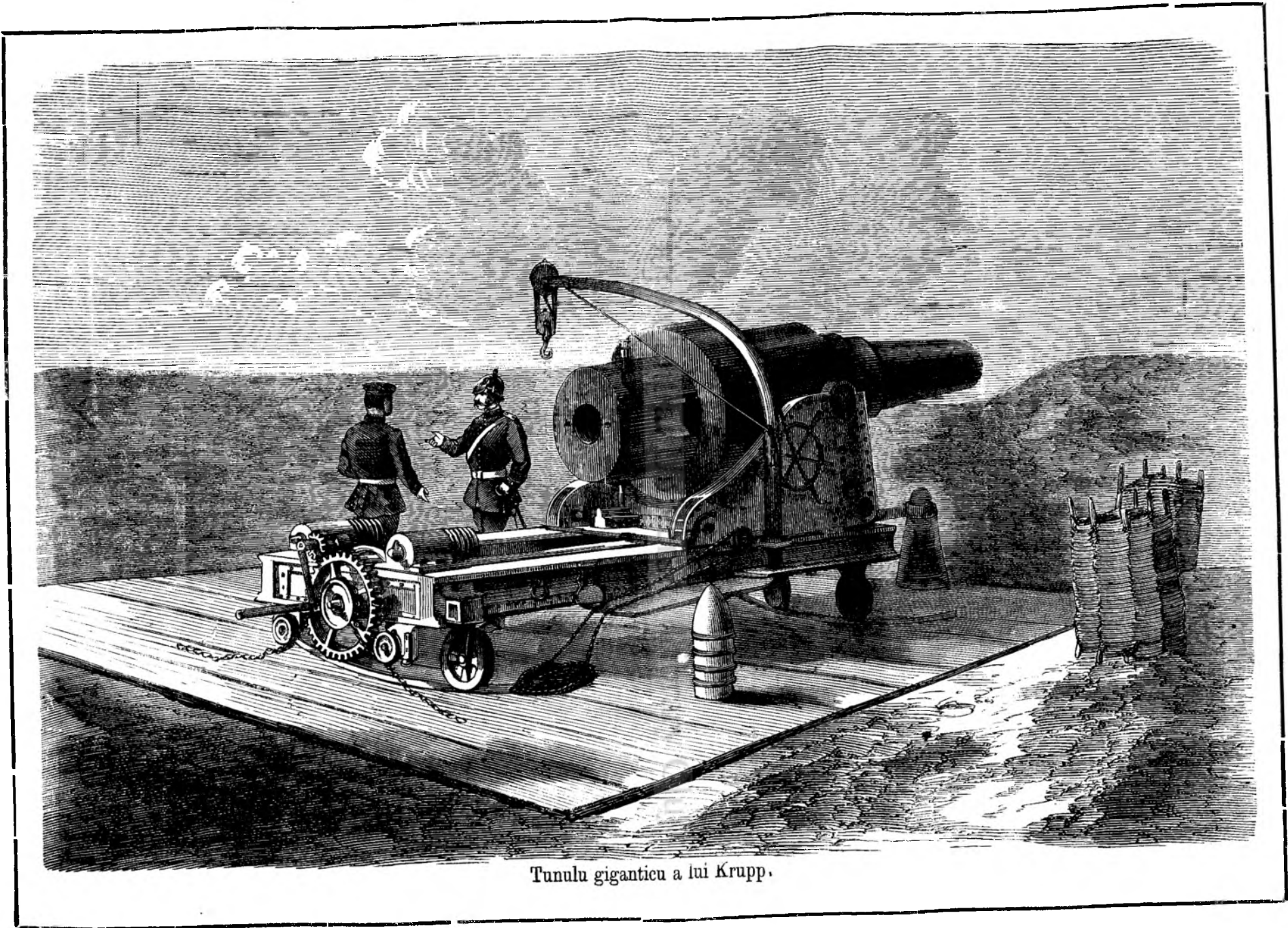
II.

Frundia verde din padure,
Mei baditia, ochi de mure,
Spuneti-oiu adeveratu,
Câ de candu tu m'ai lasatu,
Plange inim'a in mine,
Ca copilulu de trei dîle,
Plange, arde totu merau,
Câ nu pociu de dorulu teu.
Lungu e drumu si pustiiu,
Multu me uitu si tu nu vi ;
Lungu e drumulu si sicretu,
Multu me uitu si nu te vedu.

III.

Dorule, dorutiulu meu,
De-mi esti tu amicul meu,
Du-te éra inapoi
Peste deluri, peste vái,
Pe fati'a pamentului,
Pe-aripele ventului,
Pan' la badisorulu meu,
Si i spune ce-ti spunu eu :
Spune-i, câ la noi in tiéra
Canta cuculu de s'omóra,
Dar eu nu-lu potu ascultá,
Pan' ce elu nu s'a 'ntorná.
Spune-i, câ pe la noi crescu
Florile si inflorescu,
Dar mie nu-mi trebuiescu,
Câ de-a lui doru me topescu ! ! . . .

Simeonu Fl. Marianu.

Tunulu giganticu a lui Krupp.

Izir si Ildelir.

— Naratiune originala. —

Mfi de ani trecura... Dupa dñelele frumóse, nori grei se ivira pe orisonu... A-une-ori vijeli'a erupse in deplin'a sa potere peste unele staturi si natiuni... A-dese-ori fulgerele infioratórie rivalisau in eteru, si tunetulu cutrieratoriu precurgea tienuturi intregi, lasandu in urm'a sa gele, ruine si mfi de cadavre... Astfeliu de furtuna trecu si peste poporul persicu, care apoi lu-ingenunchiã, si acuma numai cuvintele infioratórie ale istoriei ne lasa a pricepe starea lui odinióra potenta...

Candu famili'a, dupa ostenelele de dñ, se asiediã pe langa cuptoriu, si mosiulu betranu luandu pe genunchi pe tinerulu nepotasiu, ce se jocã vioiu cu bucelele sale, incepea a-i enarã din trecutu vesti-povesti, despre balauri, despre babe cu nasu de feru, despre eroi, si despre craisiori; naratiunile aveau o impresiune remarcabila a supra mintii crude a copilasiului, ele prindeau radecine in mintea lui, si dupa dieci de ani chiar asié le povestea si elu nepotasiloru sei...

Acést'a erã istori'a timpului de demultu; ea esistea numai in gur'a ómcniloru, trecea de la o generatiune la alt'a, pana ce apoi mai tardu cualificandu-se lumea, tóte eluptamintele ei se construirea intr'o ordine frumósa... Astufelu se nascura istoricii si se creã istori'a...

Pe timpul anticu inse, istori'a se restringea numai la evenimintele cele mai remarcabile; multe s'au datu uitãrii din trecutu, cã-ci pe atunce istori'a erã scumpa, si nu putea sê eterniseze tóte in anelele sale...

Naratiunea presenta asemenea e o istorióra din timpul trecutu, despre care inse istori'a nu vorbesce nimicu; o traditiune acést'a, care vine si ea sê imple o lacuna modesta in istoria...

* * *

Pomposu straluciã in anticitate cetatea Susa. Pe atunci ea erã cea mai frumósa, cea mai bine intarita, la care si positiunea-i topografica contribuiã multu. Ceea ce o facea mai frumósa, erã castelulu regescu, edificatu intr'o gradina infrumsetiata cu tóte florile pamentului, si incungiurata cu trei muri de marmure.

Carãri cotitórie precurgeau tóta gradin'a, livedi si dumbrave recoritórie se schimbau un'a pe alt'a, unde diu'a radiele sórelui si nóptea splendórea lampeloru respandeau splendórea loru.

Erã o frumósa nópte de véra, stelele luciau ca nesce faclie aprinse, prin midiloculu loru se preamlã lun'a maestósa, ca o regina falnica in mediloculu sclaveloru sale frumóse; fati'a-i plina erã intórsa catra cetate, si vigilandu se pareã adancita in melancholiã; ea se suiã incetu totu mai susu pe ceriu, si se vedea a se delectã in tacerea naturei... Erã cam pe la mediulu noptii, lun'a a ajunsu la culme, si privindu de acolo castelulu regescu, semenã cu o coróna de auru, pusa pe unu asternutu de purpure.

Radiele ei mai tare se pareau a luminã unu cotu alu gradinei, unde dóue fientie frumóse, ni atragu atentiunea... O juna si unu june.

Copil'a abié erã de cinci-spre-diece ani, si acést'a o facea atãtu de incantatória, încãtu tiparea, cã vedi unu angeru, si nu atare fientia pamenteanã. Perulu ei negru ca nóptea se lasã in unde dese pe umerii-i albi ca néu'a. De sub sprincenele-i lungi si subtîrele, de cari se rusiná si curcubeulu pe ceriu, se vedeau sclipindu ca dóue stele ochii ei plini de farmecu. Pe fati'a-i se jocã o rosiétia gingasia, par' cã erã o radia furata din sóre, ér pe budiele-i de coralu, fericirea amorului suridea cu voiosã. Ea erã unu angeru in tóta privinti'a, ma mai multu! cã-ci ea erã mai buna, angerii nu vinu sê ne mangaie candu suntemu tristi, ei nu vinu sê stérgea lacrimelã celoru ce plangu, ei nu se impretinescu cu noi. Ea erã modelulu bunatãtii si frumsetiei in tóta Persi'a. Acést'a fientia graciósa erã Izir, frumós'a fica a marelui pasia persicu Erdogulu.

Junele parca a fi in etatea cea mai frumósa, cam de dóue-dieci si cinci de ani. Elu avea o talia nalta, la umeri erã latu, éra la brãu subtîrele, vêngiosu, si facutu spre arme. De a supra fruntei senine i se vedea perulu blondinu, ce-lu portã peptenatu in dóue parti. Ochii-i erau vineti ca ceriulu deschisu, sprincenele-i lungi, ca spiculu de grau, budiele-i rumene umbrite de nesce mustetie fine, éra fati'a-i alba ca zapad'a erã adumbrita melancolicu de o barba négra si fina ca metas'a, Acest'a erã Ildelir, unulu dintre gardisti; tatalu seu, Effendi erã capitanulu gardei lui Erdogulu.

Man'a alba a Izirei zacea intr'a lui Ildeliru. Ah! cãtu de fericita se simtiea fetiti'a sub scutul amantelui seu!

In giurulu loru domniã linisce; candu vócea militarésca a lui Ildelir intrerupse tacerea.

— Izir! — începù elu — de cumva in amorulu teu nu-mi voiù aflá raiulu pamentescu: atunci viéti'a va fi mai cruda pentru mine, decâtu mórtea cea amara!

— Sperantia si curagiu! — i dîse copil'a.

Ildelir se simtî liniscitu, si cu o seriozitate cavaleresca continuà:

— Scii, câ in dóue ronduri am cerutu man'a ta. Am descoperitu parintelui teu amorulu ce ne-a legatu animele; dar rogarea mea nu a aflatu locu in anim'a cea impetrata a lui. Man'a ta in dóue ronduri mi se refusà, dar — —

— Ildelir! — lu-intrerumpse fetiti'a, — moderéza-te! Nu fii pasiionatu! Au nu scfi, câ cea mai mica ofensa fatia cu tatalu meu ar fi in stare a te uitá pentru totu-de-un'a? — Apoi ca si cum i-ar paré reu de cele dîse, ea continuà intr'unu tonu lingusîtoriu: — Sê uitu pe acel'a, pentru care traiescu, si fara care n'asiu simtî nici o fericire in viétia!

— Érta-me, dîn'a mea! — eram esaltatu, si nu crede câ am simtîtu ceea ce am esprimat! — Eu iubescu pe domnulu meu, mai sinceru decâtu ori si cine dintre supusii lui; lu-iubescu ca pe parintele meu!

Stringerea gingasia de mana a Izirei lu-asigurà, câ ea e impacata. Éra elu imbratîsiandu-o cu doru i furà o sarutare ferbinte. Dar nici Izir nu-i remase detória; astfelu i dovedî si ea amorulu. Câ-ci sarutarea e simbolulu amorului.

In acestu momentu lun'a se ascunse intre nori, si ostenita in lupt'a-i lunga, se parea a suride cu melancolia.

Izir se desfacù din bratiile lui Ildelir, ér acest'a, cu o mana pe manunchiulu sabiei, éra cu cealalta netedîndu bucelele amantei sale începù:

— Asculta-me inca odata, angerulu meu, flórea Persiei! — mane va fi diu'a candu te voiù petî inca odata, si de mi te refusá si a trei'a óra, me voiù duce, — voiù luá lumea in capu, me voiù duce, voiù umblá lumea intréga, si voiù sê chiâmu la duelu pe toti eroii lumii; mórtea loru causata de man'a mea me va consolá, si dupa ce am doveditu lumii integri eroismulu persianu, me voiù rentórce, te voiù mai petî, — si atunci, ah! atunce elu trebuie sê se 'nvoiesca!

Lumea de acuma ar declará pe Ildelir dupa vorbele sale de nebunu. Dar atunci erau alte timpuri, nu lingusîrile, ci eroismulu érá iubitu! Demultu ati trecut voi timpuri antice, virtutea si eroismulu a peritu cu voi!

(Va urmá.)

F. Bozganu.

Hore poporale.

(De langa Alba-Julia.)

XVI.

De-asiu traí câtu asiu traí,
Féta mare n'asiu iubi;
Ci-asiu iubi o copilitia,
Sê fiu vér'a cu dragutia,
Si érn'a cu nevestutia!

XVII.

De-asiu traí câtu pétr'a 'n munte,
N'asiu iubi féta de frunte;
Si-asiu iubi una seraca,
Ca numai mie sê-mi placa.

XVIII.

Pentru ochi ca murele
Incungiurai padurile,
Pentru sprincene 'nghinate
Amblai tiér'a jumetate.

XIX.

Vai de tine puiu de dracu,
Cum te-oiu prinde te desbracu,
Sê facu popii comanacu,
Preotesei cusma 'n capu.

XX.

Trandafiru de pe cetate,
Spune mandrei sanatate,
Câ de mine n'are parte,
N'are parte câ-su departe.

XXI.

Trandafiru de pe hinteu,
Spune iubitului meu,
Câ mie nu mi-i de elu
Ca si lupului de mielu,

XXII.

Muresiu, Muresiu, apa lina,
Treci-me 'n tiéra straina,
Si me treci sê nu me 'neci,
Câ n'ai bani sê me platesci,
Nici copii sê me jefesci.

XXIII.

Seraci dragutiile mele,
Adunati-ve tustrele
Si dati câte o liturgía
Ca sê scapu din catania!

Culese de

I. P. Tertescu.

SALONUL.

Conversare cu cetitóriele.

— Gratiu 20 decemvre. —

Cine ne conturba? — me veti întreba dvóstre, amabile cetitóriie — la intrarea mea in acestu salonu de conversatiune.

Unu frate, ce doresce a-si petrece câte-va momente cu dulcile sale sorori, — ve respundu eu. — Unu amicu, care nutresce in pieptulu seu asemenea idei si aspiratiuni romanesci, ce sunt afine cu ale dvóstre. Si déca cutéza a intrá in salonulu dvóstre, spre a ve rapí câte-va minute, ce altulu prin o conversatiune mai interesanta vi le-ar face cu multu mai placute — ve róga a-i oferí ospitalitatea si ascultarea dvóstre. Elu ca recompensa pentru asta bunetate se va nisuf a vi relatá din candu in candu despre lucrurile si evenimentele cele mai interesante din capital'a Sti-riei....

E bine, sê incepu! Dvóstre asceptati cu nerabdare sê audíti ceva din Gratiu, unu orasiu acest'a ce in acestu salonu n'a fostu inca represintatu. Unu magazinu de materia mi-stá inainte, din care s'ar poté face cele mai interesante subiecte de conversatiune. Dvóstre inainte de tóte mi-cereti sê vi descriu Gratiulu. Acést'a o facu prin dóue cuvinte: „Orasiulu contrastelor.“ Clericalismulu si asié numitul liberarismu sunt acei doi poli pururea contrari, acei doi inim'ci inversiunati si neimpacati. Ambelo partide mergu pana la estreme. Cea d'antâia.... Dara pardonu! Erá gata sê alunecu in politica. Uitasem cá scriu pentru o fóia beletristica, si cá in Ungari'a sunt si legi de presa. — Apoi dieu bucurosú nu asiú vré ca si redactorulu „Familiei“ sê mérga la colegii sei din Vatiu, cá-ci atunci e vai de noi, unic'a fóia beletristica romanésca ar trebui sê apuna....

Sê incepemu dara despre altu ceva!

In dílele trecute am avutu renumitul si interesantulu téggu asié numitu a sant. Niculae. Candu dícu, cá e unu téggu renumitu, sê nu credeti cá e analogu cu téggurile nóstre cele r-numite d. e. de prin Transilvani'a, cá-ci precandu in téggurile nóstre se vindu totu felulu de vite si de marfe pretíose, in téggulu sant. Niclo — dupa cum lu-numesce poporulu de pe aice — se capeta numai nesce jocarie bizare si copilaresci, papusie, turte, vergutie de mestécanu si câte si mai câte caricature nemptiesci.

Si cum poté fi renumitu pentru asié ce-va? Me veti întreba dvóstre! E cam curiosu renumele acestui téggu, cercatu de întregu orasiulu si de tienutul lui, dara cu tóte aceste este asié. E renumitu, pentru cá de dinsulu sunt legate o suma de naratiuni fabuloase si superstitioase.

E sciutu, cá si Romanulu are diverse superstitiuni despre santulu Niculae. Asié pe valea Somesiului i ascriu acestui santu o putere estraordinaria. Déca afla podu de ghiatia preste Somesiu, s. Nicolae indata lu-sdrobesce; ér déca nu afla podu de ghiatia, atunci intr'o nópte lu-face mai tare decâtu unu podu de aráma din poveste.

Pe aice se crede si se vorbesce altu-ceva despre acestu santu.

A fostu odata unu episcopu, de cari se afla fórté rari. Miscatu de o anima nobila si binefacatória, se luá acestu episcopu indata ce inserá pe strade; se uitá pe feresti; si déca vedea, cá in casa locuescu nesce ómeni nenorociti, ce inóta in seracia si lipse, dara altcum erau ornati in vestmintele virtutiloru, le aruncá in casa pro ferestuica câte-va bani de auru — póte voru fi fostu chiar galbeni, apoi se ducea mai departe.

Asié umblá s. Niclo totu satulu. Asié ambla si asta-di prin lume, — adeca lumea nemptiesca — si arunca pe feresti bani de auru si alte lucruri scumpe; si cine e micutiú si locuesce colo afara departe la tíera, acel'a are ocaziune de a-lu vedé in întregulu seu ornatu episcopescu, cu toiagu si cu caciula séu cum i mai dícu mitra, pentru cá s. Niclo, precum lu-au prin orasie numai de turta si de hartia, la tíera lu-vedi in realitate cu carne si sange. Numai cu acea se deosebesc s. Niclo de acuma, de mosiulu seu de mai multu, cá acest'a nu-si face de lucru cu ómeni crescuti, la acestia nu li dá nimca; elu e mai multu amicu prun-ciloru

In sér'a de s. Niculae se ivesce episcopulu copfiloru si ambla prin tóte casele de a rendulu întrebandu in fia-care unde se afla copfi, déca acestia invétia bine si-su diligenti, déca-su bravi si asculta pe parinti si se róga la Ddieu mereu. Copfii au sciutu mai de multu sositrea lui Niclo, de aceea s'au pregatitu mai de multu, cu deosebire in septeman'a ultima si-au pusú tóta diligitia ca sê-si póta aretá virtutile la lumina; si acésta o facu dinsii cu motive, pentru cá Niclo candu vine, nu li aduce numai bani de auru, mere rosie, nuci de auru, prune cu zaharu, turtitia si alte lucruri de mare pretiu pentru dinsii; dara mai aduce inca pe unu sociu fórté suspitiosu, pe asié numitul „barbosulu.“

De acest'a, care asié de bine sémena cu draculu, si nu se scie cum a potutu sê se faca asié amici intimi cu sant. Niclo, — asié se temu copfii de tare, pentru cá asié e de uritu, cu multu mai uritu decâtu „batalu-crucea!“

Are unu cosiocu negru si o facia mai négra ca carbunele, unu limboiu lungu si rosii i spendiura din gura. In capu are dóue córne mari, ér in spate pórtá unu butoiu de care e legata o catena mare si infioratória.

Mam'a copiiloru le-a spusú mai inainte, cá barbosulu pre copfii cei rei i léga cu lantiu si i arunca in butoiu. De aceea candu vine s. Niculae, copfii trebuie sê-i riciteze rogatiunile si sê promita cá si in vítoriu voru fi buni si bravi. Atunci barbosulu o apuca pe pitioru, cá-ci cu copfii cei buni nu are a face nimica, ér Niclo le dá nuci de auru, turte si alte pretioase. — Nu arare ori se intempla, de copfii saru nóptea pe pareti de fric'a barbosului, cu deosebire accia, cari nu au mamuca sê-i pregátésca la primirea lui Niclo si sociului seu.

Dupa ce s'au departatu acesti óspeti, copfii incepu a fi indata voiosi, li s'au redicatu o pétra de pe anima; si incepu a-i caracterisá, cu deosebire pe uritul

de barbosu, pe care câtu e anulu nu-lu uita. Inainte de a se culcă si-lasa caltiunasii si siapcuti'a in ferésta, pentru că Niclo mai vine inca odata nóptea tardîu si la copîii bravi le umple de mere, nuci s. a. ér cei rei afla, demanéti'a numai pietre, pere de molidu si vergi de mestécanu.

Dara la orasie nu este asta datina asié ca la tiéra, pentru că aice locuesce o clasa mai culta; apoi scimu, că la tóte popórele nu asié numit'a clasa culta e conservatóri'a datineloru natiunale patriotice séu religionarie, ei poporulu de la tiéra. In orasiu nu ambla sér'a pe la copîi, ci lu-afla demanéti'a in ferésta incarcatu cu o suma de presente; ér cei rei gasescu in loculu lui Niclo pe barbosulu uritu cu córne, cu lantiu si vergi in mana; firesce tóte aceste sunt cumperate de parinti séu de rudenii din tergulu lui Niclo, fara scirea copiloru.

Éta insemnatarea si renumele tērgulu s. Niculae. Pre la orasie inse au inceputu a se vulgarisá insemnatarea pretioseloru acestui tērgu si pentru juni, cu deosebire intre amici si amice, séu mai bine dîsu — între ... amoresi, intrebuintiandu-se de nesce figure simbolice; de pascuile; de adrese de incredere, fidelitate séu infidelitate; note mustratórie pentru necredinti'a amurulu si alte multe, cari nu le sciu eu.

Spre a intielege insemnatarea toturoru acestoru caricature si figure curióse, ti-trebuesce unu lesiconu mai voluminosu, decátu cel'a alu limbei floriloru. Numai cei interesati si cu deosebire damicelele se pricepu la astfeliu de rebuse.

In urma sē ve spunu că si eu fui ferice a primi unu atare prezentu de alui Niclo. Candu am venitu odata a casa, am aflatu pe mésa o calugaritia, ce tienea in man'a drépta o rosa nu deplinu desvoltata, ér in man'a stanga o frundia de orangia. Am intrebatu cine mi-a adusu acésta tricodiene, mi s'a spusu că unu servitoriu. Cine mi-au tramisu-o, nu sciu. Mi-am batutu capulu sē-mi esplicu insemnatarea acestui pascuilu, dara indesiertu; dóra voui poté mai tardîu.

Uitasem sē ve impartiesescu, că aice se afla si o colonia romana; despre acést'a cu permisiunea dvóstre cu alta ocasiune....

A. P. Alessi.

CE E NOU?

☞ La numerulu presinte alaturâmu invitarea de prenumeratiune pentru cursulu de anulu viitoriu alu foi nóstre. O recomandâmu deosebitei atentiuni a stimabileloru nóstre cetitórie, rogandu-le sē binevoiésca a recomandá intreprinderea acésta si altora. Facēndu acésta, va resultá unu folosu considerabilu literaturai natiunale, si se va usiorá triumfulu culturai natiunale, — a carei desvoltare si inaintare e principalulu nostru scopu! Amu fondatu fói'a acésta, si o sustienemu in continuu cu mari sacrificie, — numai ca cu modestele nóstre poteri sē potemu contribuí si noi câtu de pucinu la marea opera a progresulu natiunale, — numai ca sē potemu implé printr'ins'a o lacuna atátu de mare in literatur'a nóstra. Opiniunea publica va judecă, déca noi amu satisfacutu dorinti'a generala; ér încátu pentru noi, incheiâmu cu consciintia liniscita si acestu anu, avendu convingerea, că nu numai ni-amu implinitu detorinti'a, dar inca amu facutu mai multu, decátu ce se potea asceptá in reportu cu miculu nostru

publicu cetitoriu. Sē sperâmu, că in anulu viitoriu publiculu nostru la rondulu seu va imbratfisiá cu mai multa caldura fói'a nóstra, — sē sperâmu, că damele romane voru emulá a sustiené acésta intreprindere, ce stá in serviciulu loru, — sē sperâmu, că in anulu 1871 „Famili'a“ va fi invitata la fia-care familia romana: si atunce modest'a nóstra foitia va innaltá cu superbia fruntea sa, si va emulá cu ori si care fói'a straina de genulu ei!... Dorimu, ca vócea nóstra sē nu resune insedar! Dorimu, ca femeile romane sē ne audia!...

* * * (Comitetulu Societáti pentru fondu de teatru natiunale) tienú domineca la 18 decemvre a dóu'a siedintia lunaria, la care participara domnii: Iosifu Hodosiu, Alesandru Mocioni, Petru Mihali si Iosifu Vulcanu. In acésta siedintia presiedintele reportá, că statutele sunt deja traduse in limb'a magiara, deci urméza a se substerne guvernulu spre sciintia. Se decise apoi, ca acele statute sē se predeie ministrulu prin o deputatiune din sinulu comitetulu; spre acestu scopu se alesera domnii Hodosiu si Mihali. Dupa aceste presiedintele mai reportá, că dlu Basiliu Jurca a depuratu din sum'a subscrisa de dni'a lui 400 fl. in obligatiuni pentru desdaunarea pamentulu. Secretariulu reportá asemene, că dlu Visariunu Romanu s'a in scrisu de membru ordinariu cu oblegamentulu de siese fl. pe anu, si că a si solvitu rat'a prima. In fine se facura mai multe propuneri folositórie pentru prosperarea Societáti, dar nefindu inca statutele recunoscute de guvern, nu se luá nici o conclusiune. Mai tardîu, despre siedintiele mai momentóse — conformu decisiunii comitetulu — vomu publicá procesele verbale in intre-gimea loru.

* * * (Dlu Ionu Porutiu) primi m'recuri in 21 decemvre sentinti'a curtii de casatiune, prin care acést'a a aprobatu sentinti'a juriulu si tribunalulu de presa, in contra careia — precum anunciaramu — se facu plansórea de nulitate Stimatulu nostru colegu si-a cerutu unu concediu de dóne septemani, din cause familiare.

△ („Daci'a“) banca generala de asecurare si de creditu in Bucuresci. Sub acestu titlu vediuramu publicandu-se in diuariele din Roman'a in sciintierea unei societáti, ce s'a formatu cu scopu, de a luá iniativ'a la fondarea unui institutu natiunale pentru afaceri de asecurare si de creditu. Salutâmu cu bucuria inceputulu facutu pentru fondarea unui asemenea stabilimentu natiunale romanu, care va fi unu factoru potinte pentru desvoltarea, prosperarea si in florirea comer-ciulu si a industríei ro mane si care, prin fondarea sa, va face a se oprí in tiéra miliónele de franci, cari se treceau in strainetate pe fia-care anu de catra societá-tile straine, cari singure se ocupau pana acum de acésta ramura insemnata a creditulu publicu. Afacerile bancei „Daci'a“ cuprindu in specialu urmatóriele ramure de asecurâri: 1. Ramur'a incendiulu (foculu); 2. Ramur'a grindinei; 3. Ramur'a transportulu si 4. Ramur'a de asecurare pe viétia. Fia-care ramura de asecurare forméza una actiune osebita a bancei si se va administrá in parte. Capitalulu actiuniloru se va emite de-o-cam-data pana la sum'a de 2,000.000 franci; elu se póte inse marí prin decisiunea actiunari-loru, déca acést'a va fi necesariu. — Garanti'a materiala pentru asecurârele preluatē si pentru indetoririle angagiate la afacerile de creditu o forméza: 1. Capitalulu actiuniloru; 2. Reservele premieloru; 3. Veniturile premieloru curinte; 4) Fondulu de asecurantia.

Literatura si arte.

* * (O foitia interesanta) aparú dílele trecute la Bucuresti, sub redactiunea amicului nostru I. Grozescu. Acésta fóia pórtá titlulu: „Post'a Romana“, ese de dóue ori pe septemana, si afara de partea politica, se recomanda si prin impartesírile sale interesante din lumea literaria si artistica. Salutámu cu viua bucuría acésta nóua întreprindere pe terenulu diuaristicii romane, si i dorimu succesu bunu! Pretiulu „Postei Romane“ pentru imperiulu austriacu pe anu e 8 fl., pe trei luni 2 fl.

⊙ (Dlu Dimitrie Botintineanu) a deschisu o sub-scriptiune la operile sale mai nóue intitulata: „Poeme eroice“, despre faptele stralucite ale lui Stefanu celu mare, Mihaiu eroulu, Mircea, etc. cari voru sê formeze 3 brosiure voluminóse; apoi unu volumu despre 16 „Dómne Romane“, cari au ilustratu trecutul natiunii romane, in fine 3 brosiure despre: „Tepesiu si Zeira“, „Danu si Tier'a“, „Pompeiu si Cornelia“. — Pretiulu abonamentului e 20 franci, respunsi la esírea primei brosiuri. — Mai departe ilustrulu autore mai anuncia cumca va mai publicá si alte opuri de asemenea natura in prosa, firesce déca partinirea publicului romanu va fi destulu de caldurósa.

= (Societatea de lectura a tinerimei studióse de la Beiusiu.) voindu a-si manifestá simtiemintele de recunoscintia catra nemoritoriulu Samuulu Vulcanu, fundatoriulu gimnasiului romanu de acolo si patronulu generosu alu literaturii nóstre, va serbá aniversari'a mortii aceleuia in 25 decemvre st. n. pe langa paras-tasulu indatinatu, si cu o productiune literaria, carea se va tiené dupa sant'a liturgía, in sal'a gimnasiului, dupa programulu urmatoriu: 1. „Mersu natiunalu“, intonatu de corulu instrumentalu, sub conducerea lui Alesandru Campianu. 2. „Cuventu de deschidere“, rostitu de conducatoriulu Societáti. 3. „Una piesa de Offenbach“, esecutata de corulu instrumentalu. 4. „Biografi'a fericitului episcopu Samuulu Vulcanu“, propusa de Ionu Groza. 5. „Etern'a-ti suvenire“, esecutata de corulu vocalu, sub conducerea lui Ionu Grigorovicu. 6) „Catra renegati si vendiatori“, poesia de Aronu Densusianu, dechiamata de Virgiliu Tomiciu. 7) „Despre limb'a si literatur'a romana pe timpulu lui S. Vulcanu“, studiu istoricu-filologicu, diseratu de Ioanu Valeriu Barcianu. 8. „Intru suvenirea aperatoriloru de natiune“, poesia de Moise Toma, cantata de corulu vocalu. 9. „Copil'a Romana“, poesia de Iosifu Vulcanu, dechiamata de Georgiu Sfârlea. 10. „Copilitia de la munte“, poesia de Alesandri, esecutata de corulu instrumentalu. 11. „Cuventu de inchidere“, rostitu de conducatoriulu Societáti. 12. „Mersu natiunalu“, intonatu de corulu instrumentalu.

= („Albin'a Pindului“) fóia literaria, politica si didactica, va aparé de nou de la 1 ianuariu 1871, totu sub redactiunea dlui Grigoriu H. Grandea. „Albin'a Pindului“ va servi inaintarea literaturii romane, va combate mereu sensualismulu si stricarea gustului, care ne bantue de atát'a timpu. Pentru cei cari n'au frequentatu scólele si cari simtu lips'a cunoscintiloru necesarie pentru a fi unu bunu cetatianu, comerciantu séu impiegatu publicu, in colónele acestei gazete se va publicá unu cursu de dreptu, politica si legislatiune, prelucratu dupa Pradier Fodéré. — O importanta parte se va consacrá pedagogíei si metodologíei, tîntindu a face pe profesori si institutori sê-si cunósca

sant'a missiune, ce li este incredintiata. Cultur'a morala si intelectuala a femeiei va fi unu obiectu, de care se va ocupá cu staruintia. Politiceii se va consacrá o cronica esterna si interna. Acésta foia ese de dóue ori pre luna. Pretiulu abonamentului pe anu 40 lei noi, pe siese lune 22 l. n., pe trei lune 12 l. n. Pentru strainetate se adauge pretiulu portului. — Pentru abonare sê se adreseze in Bucuresti, Tipografi'a Weiss, strad'a Clementei, nr. 15, si la librari'a Danielopolu, in Pasagiulu Romanu.

Din strainetate.

* * (Tunulu giganticu a lui Krupp.) In anulu 1867, * * cei ce visitaramu memorabil'a espositiune de la Paris, avuramu ocaziune sê admirámu unu tunu grandiosu, oper'a unui prussianu numitu Krupp. Acéstu tunu-monstru erá atátu greu, încátu apesá 949 mâji, fara pedestalulu, pe care fu asediatu, si care singuru apesá 150 de mâji. In acele díle frumóse, pe candu ne pre-amblamu pe campulu lui Marte, localulu espositiunii, nime dintre noi n'au cugetatu, cá acestu tunu giganticu se va folosi pentru prima-óra in contra Parisului. Dar éta, ceea-ce nici prin minte nu ni-a plesnit, acuma se apropia de realitate. Diurile politice anuciara dílele trecute, cá germanii voru incepe bombardarea Parisului din 500 de gure de focu, întrecari au sêfia si dóue tunuri gigante de a lui Krupp. Ca cetitóriele nóstre sê aiba o idea mai clará despre aceste tunuri, mai adaugemu numai atát'a, cá glóntiele ce se întrebuinteaza la ele apesa 1000 de pundi, si fia-care descarcatura constá 150 de taleri. Ni potemu apoi intipui, ce felu de dauna trebue sê cause descarcatur'a aceea, pentru care se risca o suma atátu de mare!

= (Ambele parti belligerante) facu incordári desperate, pentru ca pe diu'a decidiatoriá sê-si póta asigura o putere cátu mai prevalenta. Din Germani'a se tramitu in continuu pe campulu resbelului trupe nóue de Landwehr, era cátu despre Franci'a, organizarea poteriloru armate ie dimensiuni gigante. Dupa catastrofa de la Sédan si dupa caderea Metz-ului, Franci'a remase, asié dîcundu, fara nici unu militariu, cá-ci trupele imperiale disparura cu totul de pe teatrulu resbelului, cu tóte aceste inse ea nu a desperatu, ci, conscia cá se lupta pentru libertatea Europei, pentru drepturile si demnitatea omenimei, amenintate de jugulu despoticu alu germanismului, se innaltia intinerita, creéza armate cu sacrificie nedescriptibile, si esecuta inarmarea generala cu o energiá admirabila. Fabriccele din Creusot, Rochefort, Toulon, St. Etienne, La Ciotat, Lyon si din multe ale locuri producu degia de mai lungu timpu arme nóue, era cele vechie le striforma dupa sistemulu celu mai nou. Cei 400,000 fetiori organizati degia se lupta cu persistintia mare, si, preste pucinu, se voru mai mobilisá alti 400,000—600,000 fetiori, avutii si seracii sacrificia in modu egal denariulu loru pentru binele patriei, era poporulu nu se infóra nici cátu e mai pucinu de sacrificiele de sange, pe cari le pretinde patri'a lui, inundata de órde si bande ucidiatorié, cari nu cunoscú umanitate, dreptu si dreptate.

= (Isvórele de aperare ale Franciei) sunt necesitate si admiratiunea pentru acestu poporu bravu, care si-apera sacrulu seu pamentu cu atát'a energiá si insu-

fletire, creșce pe dî ce merge. Aruncatu la pamentu de nenumerate ori, asié încâtu fiasce cine trebuia sê crêda cã nu se va mai poté scolar, elu se innaltia totu-de-una cu potere si curagiu rennoitu si resistã inimicului cu o persistintia atãtu de mare, încãtu acest'a însu-si trebuî sê recunôsca, cã tôte invingerile sale de pana acuma fure invingeri de ale lui Pyrrhus, cumperate cu vietî'a a sute si mii de capi de familia. Armat'a franceza de la Loir'a nu numai nu e nimicita, precum ni-spuneau raporturile prusesci, ci din contr'a, ea creșce si se intaresce pe dî ce merge prin dese succurse, ce le primesce din tôte pãrtile, si mai alesu din sudulu Franciei, asié încãtu e probabilu, cã va luã era-si ofensiv'a cãtu mai curundu. E una adeverata minune si armat'a de nordu, creata asié dîcundu ca si din pamentu, si formata sub ochii inimicului, fara ca acest'a sê fia fostu avutu vre-o presimtîre despre cele se petrecu in giurulu seu.

= (*Garibaldi*) publica unu reportu catra ministru lu Gambetta, relativu la luptele gloriose ale voluntariloru, intemperate de la 26 nov. pana in 8 dec. Acestu reportu contione date despre mai multe evenimente necunoscute inca pana acuma. Si a nume, generalulu Garibaldi relatéza, cã comandantele batalionulu primu alu gardelor mobile, colonelulu Chênes, si-a parasitu in modu lasiu trupele sale, si a fugitu la Lyon, inse fu prinsu de militarii sei proprii si transportatu la Autun, unde fu condamnatu de tribunalulu martialu la mórte, prin glontiu si pulvere. In cetatea Autun, frigulu a ajunsu la 16 graduri, cu tôte aceste prusii, batuti degia de trei ori de garibaldiani, s'au pusu in miscare de la Dijon pana la Pont d'Ouche. Garibaldi a plecatu in contra loru cu tóta legiunea sa. Precum se aude, prusii se prevedu cu siantiuiri pre lini'a Dijon, Gray si Vesoul, si, prin urmare, ei nu mai cugeta la ofensiva.

** (*Mórtea betranului Dumas*) a suscitatu in diuarie mai multe episode si anecdote din vietî'a amabilulu romanțieru. Fiulu seu, carele in butulu tinereției sale nu posede voiosî'a si elasticitatea betranului, intr'o dî se preamblá pe strada si intelnî pe unu amicu alu seu, carele lu-invità la dejunu. Plecara ambii catra unu otelu de frunte alu Parisului, dar pe cale observara, cã nici unulu n'are parale de ajunsu spre a poté suportá spesele unui dejunu elegantu. „E bine, eu am doue-dieci de franci, betranulu meu siede aprópe, si voiu cere de la elu sum'a restanta!“ — dîse Dumas fiulu, si numai decãtu merse la parintele seu. Peste câte-va minute elu revenî, dar fati'a-i denunciã, cã a amblatu indesiertu. „Dóra nu l'ai gasitu a casa?“ — lu-intrebã amicul seu. — „Ba da, respunse Dumas fiulu, inse si betranulu are trebuintia de bani, si atãt'a mi-a totu vorbitu, pana ce din cei doue-dieci de franci ai mei dadui doi-spre-diece lui.“

** (*Albert Wolf*) unulu din fostii secretari ai lui Dumas tatalu publica in „Independance“ multe menuntiusiuri relative la vietî'a repausatulu romanțieru. Dumas — dîce Wolf — avea câte siese siepte colaboratori. Dar cum i intrebuintia! Intr'o dî Wolf i comunicã unu sujetu de o comedîa intr'unu actu. Suetulu erã pré neconsiderabilu, cu tôte aceste Dumas facu dintr'insulu pe demaneti'a urmatória o comedîa plina cu spiritu. Wolf nu-si mai cunoscù ide'a, cã-ci Dumas o intrebuintia numai dreptu aprindiatória, cu care aprinse unu buchetu de focu artificialu. Dumas lucrã tóta diu'a in continuu, purure in negligé. Nici odata nu cetea cele scrise. Candu scrieã romanuri seu

foisióre, conversã cu toti din giurulu lui; ori de câte ori lu-interruptedu, dinsulu totu-de-una scieã sê continuu. Dar candu lucrã la piese tentrale, se incuia in camer'a sa, si ori cine viniã, servitoriulu i dîcea: „Nu este permisu a intrã, cã-ci domnulu compune piesa teatrala!“

** (*Istorióra picanta.*) Foiie din Praga publica o istorióra curiósã. Intr'o ospetaria de acolo mai multi oficiieri conversau despre lucruri militare. Intre dînsii se aflã si unu june locotenentu, care vorbi cu atãt'a neprecipere despre sciinti'a militarésca, încãtu in cei mai multi escità suspitiunea, cã dinsulu dóra nici nu e soldatu, ci atare siarlatanu. Colonelulu tramise dupa unu sergeantu, si locotenentulu fu condusu la politia, unde apoi se descoperi, cã — e fêta. Ea e de 21 de ani, si mai de multu timpu pórtã vestminte barbatesci; a studiatu tecnic'a, a lucratu la unu avocatu, — si nimene n'a recunoscut'o. Ea intr'atãt'a jocã de bine rolulu barbatescu, încãtu nu numai fumã tigãrile cele mai tari, bea vinu si bere, ci curtenia feteloru mai tinere, — si in multe locuri nu fara succesu. Bié'ta aventuriera la arestarea ei la inceputu plangea, apoi erupse in hohote. Gasindu-se la ea o multime de harthe falsificate, fu predatu tribunalulu criminalu. Orasiennii din Prag'a vorbescu acuma despre dîns'a multe aventuri picante.

** (*Sê traiésca regin'a!*) Nesce soldati bavaresi si prussieni pusera man'a unde-va pe câte-va butelie de vinu de Champagne. Se intielege, cã dînsii nu intardãra a le si golf numai decãtu. Ca nesce supusi credinciosi ei nu se uitara nici de domnitorii loru, si intre ceialalti unu soldatu bavaresu inchinã pocalulu seu in sanetatea regelui Bavariei. Vediendu acést'a unu soldatu prussianu, spre a dá dovêda despre innalt'a sa cunoscintia de eticheta, portã numai decãtu unu altu toastu in sanetatea reginei bavarese. Dar ce mare i fu mirarea, candu toti bavaresii incepura a ride cu hohote! Bietulu omu aflã apoi cu rusîne, cã regele Bavariei inca nu e insoratu.}

** (*Nówa virgina de Orleans.*) In Franci'a de midilocu erã o servitóre modesta inse cam fantasta. Intr'un'a din dîlele trecute ea se presintã la dóm'n'a sa, dîcêndu, cã dîns'a vre sê mérga la Orleans si de acolo la Paris, cã-ci are o misiune sublima. „Eu trebuie sê vorbescu cu primariulu Orleans-ului si cu guvernatoriulu Parisului!“ — dîse ea. „Ce vrei sê li dîci?“ — „Inca nu sciu, dar voiu sci acusi.“ — „Orleansulu e ocupatu de inimizii!“ — „Eu totusi voiu poté intrã.“ — „Er Parisulu e incungiuuratu din tôte partile de germani.“ — „Si eu totu-si voiu intrã!“ — „Dar n'ai parale.“ — „Voiu capetã.“ — Ea plecã, intrã si in Orleans si in Paris, si revenî. Acuma inse nici ea nu mai scie, ce a ispravitu in maréti'a sa misiune.

** (*Amicitia adeverata.*) Siese oficiieri francesi scapara din prinsórea germana. Pe cale inse unulu dintre ei slabi atãtu de tare, încãtu deveni incapabilu a merge mai departe. Ceialalti dara lu-dusera mai incolo pe spate. Intr'aceste inse prussienii mai cã i ajunsera. Atunce elu propuse amiciloru sei sê-lu lase pe elu acolo. Dar ei nu acceptara propunera, ci decisera prin tragere de sorti, care dintre ei sê remana cu dinsulu acolo? Sórtea cadiu pe celu mai tineru, carele apoi remase inderetru pentru a ingrigi de camaradulu seu.

** (*Bombardarea Parisului*) era-si s'a amanatu, si inca dóra pentru totu-de-una, cã-ci din asié departare nu se póte.

Glume si nu pré.

— Audit'ai, câ se conscriu veniturile parochie-
loru?

— Da.

— Óre pentru ce?

— Sê se scia pretiurile.

— Frate, c'n sê te întrebun un'a.

— F' bine!

— En spune-mi, ce va sê dîca — „deficitu“?

— Du-te si întrebá pe dlu Kerkápolyi.

Trei surdi.

In vremurile cele bune, candu nu erá lumea asié invetiata ca acum, Tóderu surdulu si-perduse caprele, intre cari erá si unu tiapu siutu.

Întrebatu-a elu sermanulu si de unulu si de altulu de prin satu, inse inzedar, nime nu i le-a vedutu.

Ce sê faca dara? A plecatu dupa capre. Pe cine numai vedea, pe toti i-întrebá, câ nu-au vedutu caprele?

Totu asié întrebându si cercându a datu de unu omu cosindu érbá pe o cóste de dealu. Apropiandu-se de acest'a, l'a întrebatu :

— N'ai vedutu cumva nisce capre pe aici?

— Cátu vedi cu doi ochi pana pe colo pe mtea dealului, totu e alu meu! (i-a respunsu întrebátulu întorcându-se spre dealu si aretându-i cu man'a.)

— Pe acolo le-ai vedutu trecându caprele mele?

— Asié singuru singurelu precum me vedi, tóta eu o cosescu! (i-a respunsu éra întrebátulu.)

— No, déca-mi va ajutá Domnedieu sê le gasescu, pentru binefacere, te cinstescu cu tiapulu celu siutu!

Si cu acést'a luandu-si remasa bunu de la omulu cu érb'a, a plecatu dupa capre in catro i aretase acest'a, si trecându dealulu a datu de capre. Tóderulu nostru sermanulu aflandu-si caprele, plinu de bucuria, s'a întorsu pe la omulu cu érb'a ca sê-i deie tiapulu si sê-i multiamésca. Sfirîndu-si multiamit'a voiosu, a plecatu lasandu tiapulu la cosasiu.

— Mei omule! ce-mi lasi tiapulu acest'a aci pe capu, câ nu-e alu meu? (incepú a se resti cosasiulu catra elu.)

— D'apoi alduésca-te Domnedieu omu bunu, nu-i pofiti dóra sê inpartu caprele cu dta! eu gandescu câ am facutu destulu de omenesce pentru ostená!

Si totu asié: — Cosasiulu: Mei omu de potca, nu-mi pune tiapulu acest'a in capulu meu, câ nu e alu meu! — Surdulu: Fire-ai alui Domnedieu omule! eu asié cugetu, c'am facutu destulu de omenesce!

In gálcév'a acést'a a loru, coboriá unu popa, calare pe o épa sura, pe cale in josu. Cum lu-vediu, iute amendoi princinasii la popa pe ponoslu, lu-oprira si dederá a-si spune care de care jelani'a. Atunci pop'a: — Apoi dragii mei, vomu merge la lege, si déca dvóstre tui-poté jurá câ — ép'a e de furatu si e a dvóstre, atunci fia a dvóstre, n'am ce face, inse eu am cumperat'o!

Unu invetiu.

Déca voiesci sê traiesci si cu satulu si cu satenii, atunci taia-ti limb'a, vérsa-ti plumbu in urechi, siedi cu capulu totu in cenusia, taci si invétia!

Déca tu vedi câ se întempla multe asié pe cum nu ar trebui, taci si invétia.

Déca unulu séu altulu din neamulu ori seminti'a ta, face asié ceva, prin ce stricandu neamului teu, tistrica si tfe, tu taci numai molecma si invétia!

Déca vedi câ unii si altii si-dau peste capete si umbra fara nici unu capu, tu taci si invétia.

Déca vedi câ biét'a natiunea ta, manca totu rusîne peste rusîne prin portarea unoru monopolisatori ai ei, atunci tu taci si invétia.

Si déca ai totu invetiatu si ér invetiatu pana ai garbovitu de spate, atunci adu-ti a minte de dis'a câ: omulu totu invétia pana móre, si totu móre neinvetiatu, deci taci si atunci si lasa dupa cei mai invetiati!

Gâcitura de semne.

De Valeria Bianu.

X:i)ia—a || ia:a Şe Δe,e
 || u e) || i) || eu'a t'ie || ii ∪e,e
 X:i)ia—a | a— a— || u Şe | a—)u
 || u e) || i Şo:u,u ∪eu —e) || i—)u
 || u) | e:a || ia —ea Şi— fi)u
 X e X u | a: ∪e X u —i'ai)u: i)u
 X a— Şu ∪e ui || u a || i—e'— X a,e
 a !:u ∪e || i'a t'a,e i || a,e
 Şe | i: t:) ∪u, a— || i i—)u
)u! ,e || u,u ∪eu e)eŞu)u
)e i— —a, || ia)i || e)a, || a
 Şe o lei: X i: e'—a, || a.

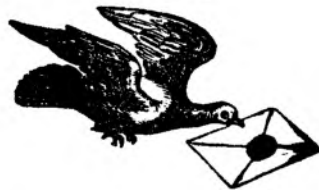
To) i)u t'u, X a—u.

Deslegarea gâciturii numerice din nr. 46.

P. S. Aurelianu.

Deslegare buna primiramu de la dlu Demetriu Gasparu.

Post'a Redactiunii.

Berlinu. Primitu-ai epistol'a si cartea tramisa? Asceptámu cu nerabdare cele cerute.

Gherla. „Conversarea“ nu se póte publicá, nici nu ceremu altele de acestu genu.

Suplementu I.: „Cavalerii noptii“ tomulu II, cõl'a V.

Suplementu II.: Invitarea de prenumera-tiune la „Familia.“

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piat'i Pesciloru, Nr. 9.